

Sigfrid Thune (1913-1991)

Sigfrid Thune og John Børresen bekjentgjorde sin forlovelse 3. januar 1934

Sigfrid og John

Sigfrid vokste opp på Thune i Hunndalen. Som voksen, ung dame arbeidet hun i hjemmet til Jac. J. Hjærtsäter og frue. Hjærtsäter var ingeniør i Toten Cellulose. Sigfrid giftet seg i 1937 med **John Børresen (1913-1995)** fra Brendbakkroa. Han var yngste barn av Brigitte Olsdatter og Johan Børresen på Søndre Brendbakken. Etter konfirmasjonen arbeidet John i sommersesongene i jordbruket til O. Mustad & Søn. Han bodde en tid på hybel hos sin søster Borghild som var gift med Ole Lilleby. Borghild var 18 år eldre enn broren John. Mustad eide gardene Brusveen, Kallerud,

Ås og Askimslåtten. John hadde fast oppmøteplass i Brusveen der han fikk arbeidsordre for dagen. På vinterstid var beskjeftigelsen tømmerkjøring.

Borghild og Ole bodde i nærheten av Thune og det var naturlig at John ble en del av det samme ungdomsmiljøet som Sigfrid. Da Innlandsmessen ble arrangert på Gjøvik i 1936 var nok forholdet i ferd med å bli godt etablert. Da kjøpte John en sykkel til Sigfrid, en stor, men god, investering. De hadde vært forlovet siden 1934 og inngikk ekteskap i 1937. John bar da yrkestittelen «skiarbeider».

På plass på Askjumshaugen før dagens arbeidsoppgaver. John Børresen (til høyre) med framtidig svoger Oskar Thune

Skiarbeideren John Børresen

Svoger Ole Lilleby arbeidet på Madshus skifabrikk i Gjøvik. Der fikk John muligheten til arbeid. Han var ikke på noen måte fagkyndig, men fikk opplæring av Ole. Skifabrikken ble totalskadet i brann i 1936. Det kom ikke på tale å bygge den opp igjen, og i stedet flyttet Madshus til Lillehammer. Sigfrid og John flyttet med og bosatte seg på Vingnes.

Ansatte ved Madshus skifabrikk på Lillehammer. John Børresen er nr. 3 fra venstre av de stående.

Under krigen laget arbeiderne på Madshus ski, illegalt selvfølgelig, til den norske motstandsbevegelsen. Dette ble oppdaget av tyskerne som tok over styringen av fabrikkene. John ønsket ikke å arbeide under tysk kommando og sluttet. Sammen med Sigfrid flyttet han tilbake til Hunndalen og fikk leie husrom på Brattsveen, et steinkast unna Sigfrids barndomshjem.

Sigfrid og John på søndagstur på brua over Mesnaelva

John fikk arbeid på trevarefabrikken hos Lilleengen. Situasjonen der var ikke mye bedre med hensyn til okkupasjonsmakten idet Lilleengen produserte minekasser og emballasje for ammunisjon. I Brattsveen ble sønnen Sigbjørn født i 1944.

Gardsbestyrer på Aas

Johannes Odnæssveen var ordfører i Vardal fra 1938. Da krigen kom ble han avsatt og erstattet av Knut A. Jenseth som var lærer. Han ble i 1943 avløst av Kristian Fjeld som var gardbruker på Aas. Begge disse to ble innsatt av nazistiske og fikk strenge straffer etter krigen. Odnæssveen ble i 1945 gjeninnsatt i vervet som ordfører. For sitt landssvik ble Kristian Fjeld arrestert våren 1945 og satt fengslet på Bondelia.

Odnæssveen hadde omsorg for gardsdriften på Aas og henvendte seg til John Børresen med henstilling om å drive garden i Fjelds fravær.

Sigbjørn Børresen med farmor Birgitte på Aas sommeren 1946

Garden Aas på Østbyhøgda

Sigfrid og John Børresen sammen med Sigfrids foreldre Berta og Andreas Thune. Sigfrids søster, Borghild ytterst til høyre sammen med ektemannen Ludvik Paulsberg.

Det ble til at John påtok seg oppgaven og flyttet til garden med kone og den ni måneder gamle sønnen Sigbjørn. Jobben besto i å drive garden med onnearbeid og stell av dyr. Kristian Fjeld sto som arbeidsgiver, men satt altså fengslet. For å avklare spørsmål om drift av garden måtte John naturlig nok snakke med bonden av og til. Det var ikke på tale å bruke telefon, så John måtte selv møte opp på Bondelia for konferanse. Det tok sin tid å komme seg fra Aas til Bondelia, så John hadde en ordning med gardbrukeren på Ånnerud, Asmund Sundheim. Han hadde motorsykkkel med sidevogn og tok gjerne turen til Bondelia med gardsbestyreren på Aas.

Kristian Fjeld ble for sitt landssvik idømt to års fengselsstraff, begrenset rettighetstap i 10 år, inndragning av lønn som ordfører med 3.000 kroner og en erstatning på 15.000 kroner. For å skaffe penger til erstatningen måtte Fjeld hogge av tømmeret på et skogstykke. For ettertiden har dette gått under navnet «Bota». Familien Børresen ble på Aas til høsten 1946 da nye oppgaver ventet dem.

Skyberg

Forpaktere i Skyberg

Skyberg er en av de store skoggardene i Vardal og hadde, da familien Børresen kom dit i 1946, et samlet areal på snaut 9.000 mål. Bare 90 mål av dette var dyrket. Den store eiendommen var eid av aksjemegler Gunnar Bøhn. Faren hadde i 1900 kjøpt den av Hans Sætheren. John inngikk en forpaktningkontrakt med Bøhn med utløp i 1951. Til nødvendig kapital i oppstarten fikk John låne 10.000 kroner i Vardal Sparebank med 10 års nedbetalingstid. Dette greide han å betjene slik at gjelden var redusert til 5.000 kroner i 1951.

Da Sigfrid og John kom til Skyberg måtte de skaffe alt av husdyr og utstyr for gardsdriften. Kontrakten innebar vanlig drift av den dyrkede jorda samt lunning og utkjøring av tømmer fra skogen, et arbeid som vanligvis foregikk med tre hester. Tømmeret skulle leveres ved bilveg. John kunne også forvalte skogen som beite for hest om sommeren. Dette kunne dreie seg om et samlet antall på opptil 75 dyr. Det var attraktivt å kunne slippe hestene i Skybergmarka, og det kom henvendelser fra hesteeiere i Vardal, Snertingdal, Land og Ringsaker.

Sigbjørn Børresen med tante Annie Thune på besøk i Skyberg

Til hjelp i fjøset og i huset hadde Sigfrid og John til å begynne med en jente fra Heggerusten. De trengte også en gardsgutt og brødrene Edvin og John Snuggerud avløste hverandre på denne posten. Edvin og John var sønner av Ole Snuggerud som var onkel til John Børresen. Ole omkom i april 1940 under krigshandlingene i Vardal. Han bodde da på Skaugerud i Mustadroa og ble sammen med to andre drept av en tilfeldig granat som landet på tunet.

Andre som arbeidet for John på Skyberg var blant andre brødrene Gunnar og Alfred Østberg. Da forpaktningstiden var utløpt motsatte Sigfrid seg fornyelse av kontrakten. Hun fødte sønnen Erland i februar 1951 under vanskelige omstendigheter. Tanken på å bo så avsides med to barn var ikke til å holde ut og de besluttet å ta fatt på neste etappe.

Forpaktere i Åndalen

Bernt Aandalen var eier av Nedre Åndalen i Skansen. Han hadde sønnene Birger og Alf, men ingen av dem ønsket å ta over garden som hadde 40-50 mål dyrket jord og noe skog. Bernt valgte å forpakte bort og gjorde avtale med Sigfrid og John. Det vites ikke om Sigfrid var oppmerksom på det, men hun kom tilbake til stedet en av hennes forfedre kom fra. Johannes Olsen Ondalen, f. 1774, var sønn i Åndalen. Han fikk en sønn med spinnersken Karie Olsdatter, f. 1768, på Bjugstad. Karie og Johannes giftet seg ikke. Sønnen Ole Johannessen, f. 1799, ble husmann i Nordland under Hage. Han var Sigfrids oldefar.

Sigfrid Børresen har fått kusine Dagny Veseth på besøk i Åndalen.

De kom til Åndalen i 1951, beleilig nok til at Sigbjørn kunne begynne på Skansen skole. Denne lå bare et kvarters gange for små barneføtter unna. Han var ikke ferdig med barneskolen før familien flyttet igjen. I 1957 bestemte Alf seg for å ta over Åndalen. Birger var imidlertid eldre og benyttet seg av sin odelsrett. Sigfrid og John måtte igjen ut på flyttefot.

En vinter på Egstad

Ikke langt fra Åndalen ligger Egstad som var eid av Andreas Munkelien. Her var det husrom og Sigfrid og John fikk bo der vinteren 1957/58. De forpaktet jorda og drev den sommeren 1958.

Enda et år i Skansen

Erik Bakke var eier av Øvre Napstad. Der bodde han med kona Magnhild og hennes ugifte søster Maren Nordrum. Erik var i 70-årene og en periode ute av drift etter en operasjon. Det trengtes hjelp til å stelle dyrene på garden som besto av fem hester. Magnhild kunne klare foring og pynting, men vann til dyrene var det verre med. Dette måtte hentes med vanntank i Egstad-tjernet og det kunne hun ikke klare. Sigbjørn Børresen fikk som trettenåring denne oppgaven. Hesten måtte

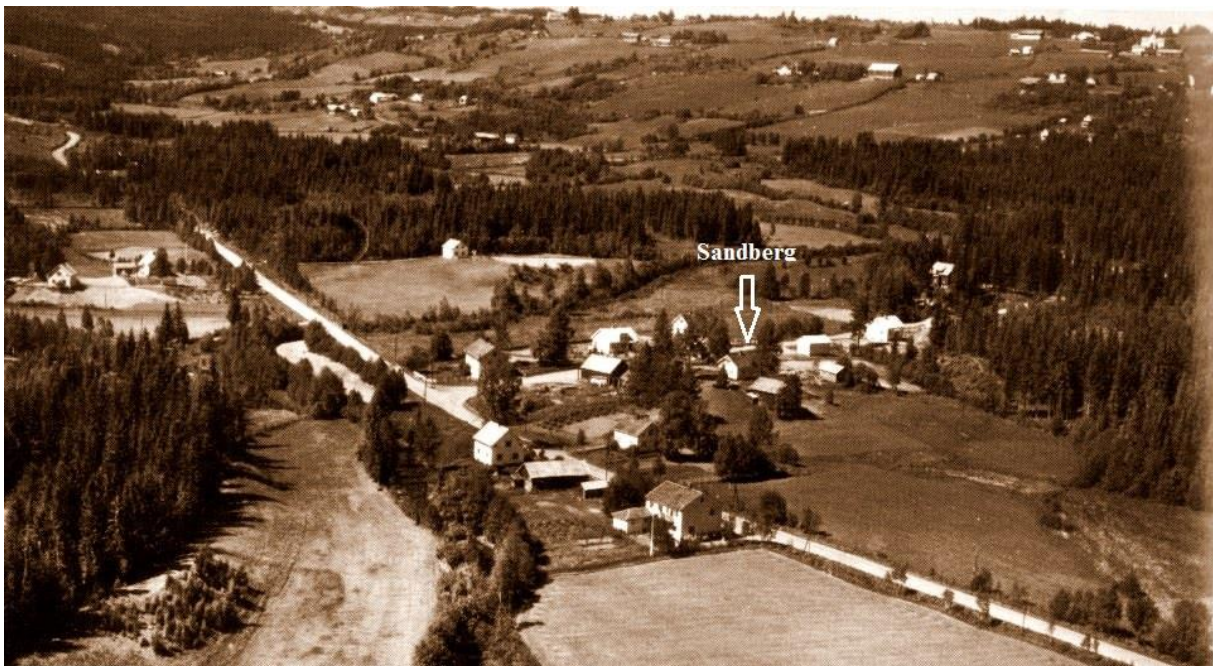
Sigbjørn fikk seg kjøretøy mens familien bodde i Åndalen, en Diamant girsykkel. Erland måtte nok vente noen år.

seles på og spennes for sleden med vanntanken. På tjernet måtte det hogges hull i isen før vannet kunne øses opp. Vel framme ved stallen måtte vannet bæres inn.

Det ble til at hele familien flyttet til Napstad våren 1959 hvor de nok en gang drev som forpaktere. Sigfrid og

John var begge ikke mer enn 46 år, men det siste tiåret hadde vært slitsomt. De merket dette på helsa og ville ha en litt lettere tilværelse. I 1961 kjøpte de eiendommen Sandberg ved Tobru og flyttet dit. Selger var Marie Østberg som selv hadde kjøpt Sandberg i 1950 av K. W. Sundberg. Dette var et lite bruk, men Marie Østberg hadde solgt unna den dyrkede jorda. Også i Sandberg hadde slektninger av Sigfrid bodd. Anton Gulliksen fra Søndre Land bodde der i 1910 med kona Oline og sønnene Georg og Arne. Da hadde de etternavnet Sandberg. I 1914 kjøpte Anton garden Vesterås og familien flyttet dit. Da tok de Vesterås til etternavn. Slektskapsforholdet til Sigfrid var at Oline, som kom fra Nordland under Hage, var søskenbarn med Sigfrids far Andreas (Holthe) Thune.

John fikk jobb som arbeidsleder ved Bratengsaga i passende gangavstand fra Sandberg. Her var han ansatt til han på grunn av sviktende helse måtte slutte med tungt arbeid.

Tobru med Sandberg

En ny arbeidsdag

Det lå ikke for John å gi opp arbeidslivet før tiden. Etter et omskoleringskurs der han lærte metalldreining begynte han på Totenprodukter på Lillekollen. Dette selskapet, som fikk status som vernet bedrift, ble etablert høsten 1966 med tilhold på Lillekollen i Hunndalen. Der hadde familien Dæhlin siden 1931 drevet en allsidig virksomhet som blant annet omfattet sveisearbeider og bearbeiding av stål og metaller. I 1966 gikk imidlertid det som het Lillekollen Fabrikker konkurs. En av de ansatte i den gamle bedriften var Bjørn Børresen som 16 år gammel hadde blitt ansatt i 1953. Han fikk i 1967 ansettelse som den første verksmesteren og arbeidsformannen i Totenprodukter. En av de ansatte han skulle være leder for

var onkelen John Børresen. Bjørn fikk etter hvert stor anerkjennelse av så vel bedriftens ledelse som de ansatte.

Sigfrid og John Børresen som gullbrudepar i 1987

John var en av de aller første ansatte og markerte seg så positivt at han ble valgt til tillitsmann. Da det tidlig i 1970-årene ble aktuelt med representasjon fra de ansatte i styret i vernede bedrifter tok John initiativ til at denne ordningen også måtte omfatte Totenprodukter.

John og en kollega fikk da plass i styret i 1976. I egenskap av dette foreslo John Børresen at bedriften skulle skaffe seg tomt og bygge seg et tidsmessig

produksjonsbygg i Gjøvik. De ønsket seg plass på det nye industriområdet som kommunen hadde ervervet på Rambekk. Bedriftens ledelse mente at dette måtte være riktig tomtevalg, men fikk inntrykk av at en vernet bedrift ikke var «fin» nok for dette området. Etter seks år kom imidlertid gjennomslaget som skulle gi Totenprodukter og de ansatte gode framtidsmuligheter. John hadde ment å kunne være i fast arbeid til han ble 70 år, men dette tillot ikke helsa. Det ble til at han sluttet våren 1980, 67 år gammel og fikk mange gode år sammen med Sigfrid. Hun døde i 1991 mens John levde til 1995.